

Klima- og miljødepartementet

Postboks 1025 Sentrum, 0104 Oslo

Telefon 21 02 34 00

Besøksadresse Tullins gate 2

Kontingentkonto 8380 08 68621

Bankkonto annet 8380 08 68605

post@forskerforbundet.no

www.forskerforbundet.no

Foretaksnr 971 422 505

Deres ref:

Vår ref: 188687/1

Vår dato: 07.01.2019

Forskerforbundets innspill til kulturminnemeldingen

Forskerforbundet takker for muligheten til å komme med innspill til den framtidige kulturminnepolitikken og forestående kulturminnemeldingen.

Forskerforbundet organiserer ansatte i virksomheter som Riksantikvaren og i museer og arkiv i statlig, fylkeskommunal og kommunal sektor. Forbundet er opptatt av at kulturminnevirksomheter er kunnskapsbedrifter og at de ansatte er kunnskapsarbeidere med behov for gode faglige rammevilkår for arbeidet.

Det er igangsatt flere initiativ innenfor kulturminnefeltet, og Forskerforbundet vil understreke betydningen av at disse ses i sammenheng. Vi viser her til nylig framlagt Kulturmelding, pågående regionreform med desentralisering og overføring av oppgaver innen kultur og kulturminnevern med tilhørende utredning av oppgave- og ansvarsfordeling mellom forvaltningsnivåene på kulturområdet. Det pågår også et arbeid med ny arkivlov og revidering av langtidsplan for forskning og høyere utdanning.

Forutsigbare og gode arbeidsvilkår

Forskerforbundet er opptatt av at de ansatte innen sektoren tilbys gode og forutsigbare arbeidsvilkår. Dette er nødvendig for å kunne rekruttere og beholde gode kunnskapsmedarbeidere i kulturminneforvaltningen samt sikre kvalitet og høy faglighet på tjenestene. De ansatte viser et stort engasjement for landets kulturminner og trenger gode rammer og godt verktøy for å gjøre jobben sin best mulig. Mange arkeologer går i dag på korttidskontrakter, uten mulighet for å kunne planlegge fram i tid. Den lovpålagte forvaltningsarkeologien i Norge gjennomføres i for stor grad av midlertidig ansatte arkeologer, gjerne på korte kontrakter. Ofte er det ikke satt av ressurser til forskning, formidling, opplæring og videre oppbevaring av kulturminnene. Dette fører til dårlig kvalitet på kulturminnevernet, lite forskning på funnmateriale og dårlige arbeidsvilkår for den enkelte feltarkeolog. Bruk av midlertidige stillinger og ansettelser i sektoren må reduseres og feltarkeologenes arbeids- og forskningsvilkår forbedres.

Forvaltningens viktigste ressurs er dyktige kunnskapsarbeidere. Det må legges til rette for at medarbeidere bygger kunnskap selv, innhenter kunnskap fra relevante

forskningsmiljøer, tilrettelegger og formidler kunnskap for den øvrige kulturminneforvaltningen. Dette blir særlig viktig etter oppgaveoverføringene som foreslås i Hagen-utvalget. Forskerforbundet er opptatt av at faglige stillinger ikke fases ut til fordel for administrative stillinger. For å sikre kunnskapsbaserte beslutninger må det sikres god kunnskap om kulturminner og -miljøer i alle ledd av offentlig forvaltning

Det er viktig at kunnskapsarbeiderne i sektoren har riktige og oppdaterte digitale verktøy for innsamling og forvaltning av kulturminnedata, for å gi oppdatert kunnskap om kulturminner og deres tilstand.

Forutsigbare økonomiske rammevilkår

En forutsetning for gode arbeids- og rammevilkår for kunnskapsarbeiderne i sektoren er forutsigbare og gode økonomiske rammevilkår. Det må foreligge tydelige signaler om økonomiske bevilgninger i forbindelse med overføring av oppgaver fra staten til fylkeskommunene. Statlig ansvar og finansiering har vært en garanti for ivaretagelse og gjennomføring av oppgaver innen kultur- og kulturminnevern. Midler til kulturminnevern må øremerkes for å unngå at bevilgningene må konkurrere med andre og gjerne mer presserende oppgaver som fylkeskommunene har. Dette er særlig viktig i en tid med anstrengt økonomi og med et bredt spekter av lovpålagte arbeidsoppgaver.

Helhetlig kulturminneforvaltning

Forskning, formidling og forvaltning er i Norge plassert under tre ulike departement. Et uheldig resultat av dette er at det pågår lite bygningshistorisk forskning. Dette oppleves som problematisk for kulturminneforvaltningen, museumssektoren og annen kulturhistorisk forskning. Kulturminnepolitikken må legge grunnlag for enhetlig forvaltning basert på forvaltningsprinsipper etter kulturminneloven, i tillegg til internasjonale retningslinjer, konvensjoner, avtaler og traktater.

Oppstykkning av ansvar mellom flere ledd og aktører på fagområder som omfattes av kulturminneloven bør unngås. Forskerforbundet vil derfor anbefale at en søker å unngå oppsplitting av utgravings- og forvaltningsansvar for f.eks. sjøfartsmuseene når det gjelder skipsfunn. Her legges det opp til hvilket element, om det er land eller vann, kulturminnet befinner seg i. Fragmentering av spesialiserte fagmiljøer er ikke i tråd med god kulturminneforvaltning. Sjøfartsmuseene bør ha et overordnet ansvar for utgraving av skipsfunn og dispensasjonsmyndigheten beholdes hos Riksantikvaren.

En ny kulturminnepolitikk må sørge for kontakt og samhandling mellom sektorer og forvaltningsnivåer, som må støtte opp om hverandre i kulturminnepolitisk arbeid.

Helhetlig digitalisering

Forskerforbundet mener videre at det må opprettes en nasjonal kulturminnedatabase. En forutsetning for god forskning på kulturminner er at korrekte data om kulturminnene er tilgjengelige og oppdatert. Dette forutsetter selvsagt at de ansatte har riktig digitale verktøy. Det må sikres en god samordning av regionalforvaltningens og museenes databaser, for å sikre utveksling og bruk av data.

Kunnskap om kulturminner må kunne formidles på et mangfold av plattformer og arenaer, både populærvitenskapelig og vitenskapelig.

God samordning av kulturminnevern og miljøvern vil gi økt interesse og gjenkjennelighet hos publikum og sikre et godt grunnlag for en forståelse av videre bevaring, bruk og utvikling av kulturminner og kulturlandskap.

Kontinuerlig justering og forbedring

Lovverket, særlig plan- og bygningsloven, er et av de viktigste verktøyene vi har til rådighet innen kulturminneforvaltning. Når samfunnet endrer seg avdekkes mangler og utilstrekkeligheter i lovverket som leder til konflikter og tap av kulturminner. Lovverk og forskrifter må være oppdatert. Det er behov for en gjennomgang av forskrift for forvaltning av marine, arkeologiske kulturminner. Etterreformatoriske kulturminner må sikres lovfestet vern og strategisk plan for arkeologiske kulturminner og kulturmiljøer må følges opp og videreføres.

Det er viktig at framtidens kulturminnepolitikk har evne og vilje til kontinuierlig utvikling og forbedring, for å møte endrede utfordringer, slik at lovverket blir et enda bedre verktøy til å verne om kulturminnene våre.

Samarbeid mellom reiselivs- og kulturnæring.

Forskerforbundet anser et styrket samarbeid mellom reiselivsnæringen og kulturnæringen som positivt. Et styrket samarbeid må imidlertid ikke redusere kulturnæringsbegrepet og lønnsom kulturvirksomhet til varer og tjenester som omsettes på et marked, som viktigste markør for verdiskapning og verdifulle element i regional og lokal utvikling. Kulturvirksomhet må ha et bredere nedslagsfelt, både lokalt og regionalt.

Bærekraftig kulturminnevern

Utviklingen av kulturnæringen må være kunnskapsbasert og bærekraftig. Kulturminner og kulturlandskap må forvaltes i et klima- og miljøperspektiv i tråd med FNs bærekraftsmål til fremme for fredelige og inkluderende samfunn og bærekraftig utvikling.

Med vennlig hilsen

Forskerforbundet

Leder

Hilde Gunn Avløyp
Generalsekretær